
Recenzovaný článek

Analýza přístupu NATO a EU k procesu plánování schopností

Analysis of NATO and EU Approaches to Capability Planning Process

Zdeněk Petráš

Abstrakt: Cílem článku, který tematicky navazuje na analýzu národních přístupů k procesu obranného plánování, je prezentace výsledků komparativní analýzy procesů aliančního a unijního plánování. Komparativní analýza byla zaměřena na identifikaci takových poznatků, jež jsou pro NATO i EU společné a které by zároveň mohly být přínosné při řešení optimalizace procesu obranného plánování v podmínkách resortu obrany České republiky. Z tohoto pohledu je klíčovým výsledkem identifikace obsahu jednotlivých fází procesu plánování schopností, ke kterému se dopělo na základě porovnání aliančního nástroje J-DARTS a unijního procesu SAEP. Přestože NATO a EU používají odlišnou terminologii i odlišný přístup k dosažení cílového výsledku, je obsah jednotlivých fází, v obecné podobě téměř totožný. Řešení implementace poznatků z provedených analýz do národního prostředí by mělo být předmětem dalšího výzkumu.

Abstract: The aim of the article is to bring out results of the comparative analysis of NATO and EU defence planning processes. The comparative analysis was focused on identification of those findings which are identical for both NATO and the EU and which might be also beneficial for optimising the national defence planning process within the Czech Ministry of Defence. From this perspective, the key analysis outcome is identification of similar phases which were found out while comparing respective NATO's and EU's planning tools, i.e. J-DARTS and SAEP Process. Even if NATO and the EU are using a different terminology and different approaches to achieve expected results, the substance of respective phases is almost identical. A course of action how to implement the analysis outcomes into the national defence planning process might be the subject of a follow on research.

Klíčová slova: NATO; EU; obranné plánování; plánování schopností; nedostatky; hodnocení; prioritizace.

Keywords: NATO; EU; Defence Planning Proces; Capability Planning; Shortfalls; Assessing; Prioritising.

ÚVOD

Obsahem článku je prezentace výsledků komparativní analýzy procesů aliančního a unijního obranného plánování a plánování schopností spolu s objasněním metod použitých k provedení této analýzy. Článek tematicky navazuje na závěry, analýzy národních přístupů k procesu obranného plánování ve vybraných zemích NATO a EU, publikované ve 4. čísle *Vojenských rozhledů* z roku 2016.¹ Podobně jako tomu bylo v případě předcházející analýzy, tj. analýzy přístupu k plánování u vybraných zemí, je realizace komparativní analýzy procesů aliančního a unijního obranného plánování součástí širšího výzkumu, který je veden k podpoře projektu STRATAL (strategické alternativy rozvoje ozbrojených sil) a který iniciovalo Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií v roce 2016 s cílem identifikovat inovativní přístupy k výstavbě AČR a nastavit parametry pro tvorbu plánu dlouhodobého rozvoje schopností. Klíčovou ambicí tohoto článku je tedy prezentovat výsledky analýzy přístupů Aliance a EU k problematice obranného plánování a formulovat doporučení, jež by mohlo být přínosné při řešení problémů spojených s optimalizací procesu obranného plánování v podmínkách resortu obrany České republiky.²

Syntéza výsledků komparativní analýzy plánovacích procesů v NATO a v EU a analýzy národních procesů obranného plánování se stávají základem pro vedení dalšího výzkumu, jehož cílem je, v souladu se zadáním projektu STRATAL, řešení problémů spojených s optimalizací procesu obranného plánování v podmínkách resortu obrany České republiky. Výsledky této části výzkumu budou předmětem návazných odborných článků, jež by měly být publikovány nejenom v tomto periodiku.

1. VÝCHOZÍ PODMÍNKY PRO REALIZACI ANALÝZY

Cílem komparativní analýzy byla identifikace poznatků a údajů o procesech, jež jsou pro obě organizace společné, nebo mezi nimiž existuje určitá korelace. Klíčovým východiskem pro vedení analýzy byl fakt, že proces rozvoje schopností NATO a EU reaguje na konstrukci dvou odlišných soustav politicko-vojenských ambicí. Aliance vytvářela svůj plánovací proces v historickém kontextu studené války, a to jako nástroj k zajištění kolektivní obrany zemí západní Evropy a Severní Ameriky proti hrozbě vycházející z existence sovětského bloku, kdy operační plány nasazení sil počítaly s intenzivní bojovou činností. Naproti tomu se v případě EU jedná o politicko-vojenské ambice, které vznikaly v době poměrně nedávné a které byly utvářeny s ohledem na pozici Unie jako globálního aktéra při udržování bezpečnostní stability ve světě. Na rozdíl od klíčových úkolů strategické

1 PETRÁŠ, Z. *Analýza přístupů vybraných zemí NATO a EU k obrannému plánování a plánování schopností. Vojenské rozhledy*. 2016, 25 (4), s. 3-19. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz

2 PETRÁŠ, Z. *Kritická analýza stavu vzájemného propojení plánování pomocí cílů a plánování schopností. Vojenské rozhledy*. 2014, 2355(4). ISSN 1210-3292. Dostupné také z: <http://www.vojenskerozhledy.cz>

koncepte NATO,³ ambicí EU je řešit prevenci vzniku bezpečnostních krizí, případně řešit vzniknuvší krize nejenom vojenskými, ale i nevojenskými nástroji, přičemž nasazení vojenských sil a prostředků počítá spíše se střední nebo nízkou intenzitou bojové činnosti.⁴

Metoda provedení komparativní analýzy byla založena na obsahovém srovnání principů a přístupů k plánování u obou organizací. Při realizaci analýzy nedošlo k oddělenému zkoumání aliančního přístupu a přístupu unijního, ale bylo provedeno sledování průběhu jednotlivých fází plánování u organizace jedné a jejich přímá implikace pro organizaci druhou. Tento přístup má zdůvodnění v tom, že i když se procesy plánování v NATO a v EU vyvíjejí v různých podmínkách a v rozdílných historických etapách, z čehož vyplývají i odlišné politicko-vojenské ambice, existuje určitá podobnost a souvztažnost mezi oběma plánovacími procesy. Tato skutečnost logicky vyplývá i z toho, že u valné většiny zemí, které jsou členy jak NATO, tak i EU, dochází k aplikaci tzv. principu jednotného souboru sil určeného pro potřeby obou organizací. Použití tohoto principu znamená, že členské země nediferencují svůj příspěvek zvláště pro NATO a zvláště pro EU. Pro členské země NATO i EU sice platí, že plánuje nasazení do plného spektra operací. Stejně tak však platí, že, žádný konflikt není obrazem pouze jednoho typu operace. „V jakékoliv době může existovat prolínání různých situací, vyžadujících různý způsob přístupů k jejich řešení a různý způsob použití vojenské síly.“⁵

2. ZÁKLADNÍ ROZDÍLY V PŘÍSTUPU NATO A EU

Podstatou procesu obraného plánování NATO (NATO Defence Planning Process –NDPP) i procesu rozvoje schopností EU (Capability Development Process) je identifikace a tvorba potřebného rámce schopností k vedení předpokládaných operací krizového řízení v souladu s politicko-vojenskými ambicemi. Plánovací procesy NATO a EU charakterizují tři zásadní rozdíly:⁶

1. Plánovací proces NATO má cyklický charakter s konstantní časovou periodou 4 let, kdežto plánovací proces EU má charakter sekvenční;
2. EU zahrnuje do svého plánovacího procesu pouze síly a prostředky rozmístitelné, a to z toho důvodu, že primárně neřeší problematiku vnitřní obrany prostoru EU.

³ NATO (ed.). *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*. NATO Public Diplomacy Division, Brusel, Belgie, 2010. Dostupné také z: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf

⁴ MISSIROLI, A. (ed.). *Towards an EU global strategy: Background, process, references*. Paris, France: European Union Institute for Security Studies, 2015, 160 s. ISBN 978-92-9198-370-4. DOI:10.2815/953786. Dostupné také z: http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Towards_an_EU_Global_Strategy.pdf.

⁵ DUBEC, R.; SPIŠÁK, J. *Východiska tvorby modulárních struktur*. Vojenské rozhledy. 2013, sv. XXII, č. 3, s. 38. s. 27-40. ISSN 1210-3292. Dostupné také z: <http://www.vojenskerohledy.cz>

⁶ MAULNY, J-P., Sylvie MATELLY, F. LIBERTI. *Analyse comparée des planifications capacitaires par pays de l'Union européenne et perspectives pour des orientations communes dans le cadre de la PESD et impact sur les programmations nationales*. Les Notes de l'RIS 09/2005. Paris, France: IRIS, 2015. s. 196-211. Dostupné také z: http://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2014/11/2005_planification.pdf

Rovněž tak scénáře nasazení sil Aliance počítají s operacemi podstatně většího rozsahu, než je tomu v případě EU. Ovšem EU na rozdíl od NATO předpokládá vedení operací krizového řízení, při nichž bude vedle vojenských složek zastoupen i prvek civilní (policejní, justiční, právní a diplomatické složky, zastoupení dalších ministerstev zemí EU, nevládní organizace aj.). Specifickým znakem unijního procesu plánování je tak integrování elementu vojenského s elementem civilním, což vyžaduje i specifický přístup k definování požadovaných vojenských schopností a pochopitelně i přístup k jejich tvorbě samotné;

3. Vztah obranného plánování Aliance a členských zemí je založen na principu *Top Down*⁷, což znamená, že členským zemím jsou předkládány konkrétní a adresné požadavky na naplnění schopností, které by měly být realizovány, pokud chce Aliance jako celek naplnit své ambice. V EU je praktikován princip *Bottom Up*⁸, což znamená, že Unie prezentuje požadavky na schopnosti k naplnění svých ambicí a je výhradně na postoji jednotlivých členských zemí, jakým způsobem postaví svůj národní příspěvek ve vztahu k deklarovaným požadavkům.

3. PROCES OBRANNÉHO PLÁNOVÁNÍ EU

V porovnání s Aliancí je proces obranného plánování EU (*EU Capability Development Process*)⁹ komplexnější.¹⁰ Tato skutečnost je dána i tím, že v důsledku striktně dodržovaného principu *Bottom Up* musí Unie aplikovat systém, který jí umožní kvalifikovat a kvantifikovat schopnosti sil a prostředků poskytnuté členskými zeměmi do souboru společných sil. Druhým aspektem je souběžné působení vojenských a civilních složek při vedení operací krizového řízení EU. Vedení operací krizového řízení, kdy vojenské složky působí spolu s prvky civilními, si vyžaduje i komplexní přístup (*Comprehensive Approach to Crisis Management Operations*)¹¹. Při zajištění efektivního fungování civilně vojenské spolupráce je tak potřebné i patřičně korelovat schopnosti vojenské se schopnostmi civilními.¹²

⁷ Item, s. 199

⁸ Item, s. 209

⁹ COUNCIL OF THE EU (ed.). *EU civilian and military capability development beyond 2010*. Doc. 17208/1/10. General Secretariat of the Council, Brussels, Belgium, 2010

¹⁰ DE LANGLOIS, Maurice. OTAN et PSDC : *vers un rapprochement des processus capacitaires*. Note de recherche stratégique n°20 – juin 2015. Paříž, Francie: IRSEM, 2015, s.1-6. ISSN 2430-598. Dostupné také z: <http://www.defense.gouv.fr/actualites/operations/notes-de-recherche-strategique>

¹¹ REHRL, Jochen (ed.), Hans-Bernhard WEISSERTH (ed.). *Handbook on CSDP - Common Security and Defence Policy of the EU*. 2. Vienna, Austria: Directorate for Security Policy of the Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria, 2013. s. 69-74. ISBN 987-3-902275-34-9.

¹² Plánování schopností civilních a schopností vojenských je specificky doménou EU, která si ve svých ambicích stanovila vedení operací krizového řízení v kontextu tzv. komplexního přístupu (*Comprehensive Approach to Crisis Management Operations*). Právě tento přístup předpokládá koordinované působení vojenských složek spolu s prvky policejními, justičními, právními a diplomatickými. EU tak řeší vedle výstavby vojenského cíle (Headline Goal 2010) i civilní cíl výstavby sil (Civilian Headline Goal 2010).

Proces obranného plánování a rozvoje vojenských schopností probíhá v rámci příslušných institucí a struktur EU v kontextu dokumentů – *Defining the EU Capability Development Mechanism*¹³ a *Defining the Capability Development Mechanism (CDM) – Qualitative Aspects*¹⁴. Realizace celého procesu směřuje k naplnění cíle výstavby sil – *Headline Goal 2010 (HLG 2010)*,¹⁵ který uvádí obecná kritéria a parametry vojenských schopností k naplnění stanoveného politického zadání.¹⁶ Obecně lze proces obranného plánování EU rozdělit na dvě hlavní části:

- tvorbu katalogů,¹⁷ z nichž je pro stanovení požadavků na schopnosti stěžejní *Requirements Catalogue*, který detailně definuje vojenské schopnosti nezbytné k naplnění politicko-vojenských ambicí EU,
- proces *Scrutinising, Assessing Evaluating Prioritising (SAEP)*, představující sumarizaci národních příspěvků do společných sil (*Scrutinising*), na který navazuje porovnání požadavků s disponibilními schopnostmi (*Assessing*), identifikaci nedostatků a jejich vyhodnocení (*Evaluating*) a stanovení priorit při jejich odstraňování (*Prioritising*).

Kromě těchto dvou hlavních fází zahrnuje proces obranného plánování EU i fázi, v rámci které jsou členské země osloveny, aby stanovenou formou předložily své národní příspěvky do společných sil a prostředků EU (*Bidding Process*).

3.1 Katalog požadavků na schopnosti EU (Requirements Catalogue)

Výchozím krokem v procesu obranného plánování a plánování schopností EU je tedy tvorba katalogu požadavků (*Requirements Catalogue*)¹⁸. Tvorba katalogu požadavků EU vychází ze stanovených strategických plánovacích předpokladů (Strategic Planning Assumptions)¹⁹, které byly definovány na základě široké diskuse odborných politických a vojenských orgánů. Pro potřeby procesu plánování rozvoje vojenských schopností

¹³ COUNCIL OF THE EU (ed.). *Defining the EU Capability Development Mechanism (CDM)*. Secretariat General of the Council, 6805/03. Brussels, Belgium, 2003.

¹⁴ COUNCIL OF THE EU (ed.). *Defining the Capability development mechanism (CDM). Qualitative Aspects*. Brussels, Belgium: Secretariat General of the Council, 2003.

¹⁵ COUNCIL OF THE EU (ed.). *Headline Goal 2010*. General Secretariat of the Council. Brussels, Belgium, 2004. Dostupné také z: http://eeas.europa.eu/csdp/capabilities/military-capabilities/index_en.htm

¹⁶ Politické zadání EU vychází z Evropské obranné strategie (*European Security Strategy*) z roku 2003, aktualizované v roce 2008. V červnu 2016 byl dokončen dokument *European Union Global Strategy, na který navazuje Implementation Plan on Security and Defence z listopadu 2016*. Tyto dokumenty představují základ pro kvalitativní i kvantitativní změnu požadavků na schopnosti EU.

¹⁷ Jedná se o tři katalogy: *Requirements Catalogue*, *Force Catalogue*, *Progress Catalogue*

¹⁸ COUNCIL OF THE EU (ed.). *Requirement Catalogue 05 (RC05)*. General Secretariat of the Council, 13732/05. Brussels, Belgium, 2005.

¹⁹ REHRL, J. (ed.), Hans-Bernhard WEISSERTH (ed.). *Handbook on CSDP - Common Security and Defence Policy of the EU*. 2. Vienna, Austria: Directorate for Security Policy of the Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria, 2013. s. 79. ISBN 987-3-902275-34-9.

v podmínkách EU byly stanoveny tyto strategické plánovací předpoklady: vzdálenost operace od Bruselu (*Distance*), reakční doba k vyslání sil (*Readiness*), doba trvání operace (*Duration*), rotace sil (*Rotation*), počet souběžných operací (*Concurrency*).

Na základě strategických plánovacích předpokladů byly vytvořeny ilustrativní scénáře (*Illustrative Scenarios*)²⁰ nasazení sil EU, které byly dále rozpracovány do plánovacích situací (*Focused Military Options*). Tyto plánovací situace se staly základním východiskem pro sestavení detailního seznamu požadovaných schopností (*Detailed List of Required Capabilities – DLRC*), což byl přehled kvantitativních požadavků (typ jednotky, početní stav sil a prostředků) a kvalitativních požadavků na schopnosti (stupeň technologického vybavení, úroveň logistické soběstačnosti a udržitelnosti, úroveň interoperability a mobility), kterými EU musí disponovat, pokud má ambici vést úspěšně všechny předpokládané operace krizového řízení. Soubor požadavků v DLRC byl poté transformován do podoby úkolových uskupení pro jednotlivé operace.

Jednotky těchto úkolových uskupení, s příslušnými schopnostmi, byly brány jako referenční jednotky (*Reference Units*) a sloužily v pozdější fázi procesu jako měřítko pro ověřování schopností skutečných jednotek, deklarovaných členskými zeměmi jako národní příspěvek do společných sil EU.

3.2 Realizace procesu SAEP

Pro realizaci druhé části procesu obraného plánování EU, tj. procesu SAEP, byl zpracován soubor metodik k provedení jednotlivých fází, a to počínaje procesem sumarizace národních příspěvků do společných sil (*Scrutinising*), dále porovnání požadavků s disponibilními schopnostmi (*Assessing*), identifikaci nedostatků a jejich vyhodnocení (*Evaluating*) a stanovení priorit při jejich odstraňování (*Prioritising*).

Klíčovou roli zde sehrávala skutečnost, podle které mělo mít koncipování národního příspěvku členských zemí rozhodující vliv na celkovou úroveň společných sil EU a tím pádem i na schopnost realizovat požadované operace. Proto se vojensko-odborné orgány EU (Vojenský štáb EU a Vojenský výbor EU) snažily o nastavení mechanismu, který by zajistil úzké propojení národních plánovacích procesů s plánovacím procesem EU.²¹

Snaha EU o vytvoření a zavedení takového mechanismu byla vedena ze dvou důvodů:

- tento mechanismus měl umožnit jednotlivým členským zemím vyhodnotit úroveň schopností národního příspěvku ve vztahu k požadavkům EU,
- stanovený mechanismus měl rovněž sloužit k provedení celkové sumarizace a utřídění národních příspěvků do souboru společných sil EU, přičemž takto získané výsledky měly být posléze využity k porovnání celkového souhrnu disponibilních schopností se schopnostmi požadovanými a k identifikaci nedostatků.

²⁰ HILLMANN, J. (ed.). *Military Capability Development in the Framework of the Common Security and Defence Policy*. Nicosia, Cyprus: Ministry of Defence, Republic of Cyprus, 2012. s. 42. ISBN 9789963748914.

²¹ EEAS (ed.). *Scrutinising, Assessing, Evaluating and Prioritising Handbook*. European External Action Service 00241/1/13. Brussels, Belgium, 2013.

Ve smyslu naplnění této snahy byla vytvořena i metodika vyhodnocení schopností a stanovení jejich úrovně oproti stanoveným požadavkům byl rozpracován v dokumentu *Scrutinising Handbook*, který byl vydán Vojenským výborem EU v březnu 2006. Tento dokument specifikuje technické řešení sumarizace, včetně stanovení měřitelných ukazatelů kvantitativního naplnění požadavků (*Metric Indicator*) i celkového kvalitativního naplnění požadovaných schopností (*Capability Fulfilment Indicator*). Nicméně navržený způsob hodnocení úrovně dosažených schopností neměl potřebnou softwarovou podporu, což značně limitovalo jeho využití.

Od roku 2006 vojensko-odborné složky EU intenzivně projednávaly spolu s aliančními orgány záměr na vytvoření vhodného analytického softwarového nástroje. Zavedení tohoto nástroje mělo umožnit automatizovanou sumarizaci, analýzu a vyhodnocení sil a prostředků předložených jednotlivými členskými zeměmi vůči stanoveným požadavkům. Postupně se vykristalizovaly dvě základní varianty řešení:

- vývoj a zavedení zcela samostatného nástroje, který by plně odpovídal potřebám EU,
- tvorba požadovaného nástroje ve spolupráci s NATO na bázi existujícího aliančního systému (*NDPASS – NATO Defence Planning Automated Software System*). Tento software, který je využíván v Alianci k sumarizaci a vyhodnocení národních příspěvků, však neodpovídal celému spektru požadavků EU.

Po konzultacích mezi aliančními a unijními odbornými složkami bylo rozhodnuto o rozšíření aliančního softwarového systému NDPASS a jeho společném využití pro potřeby jak NATO, tak i EU. V konečném důsledku však došlo pouze k tomu, že alianční software byl rozšířen o možnost provést zařazení, sumarizaci a utřídění národních příspěvků zemí EU v dotazníku obranného plánování NATO (*Defence Planning Capability Survey - DPCS*), a to odděleně od příspěvků členských zemí Aliance.

Unijní a alianční spolupráce tak vyústila pouze v aplikaci jednotného dotazníku obranného plánování, do kterého vkládaly své národní příspěvky jak členské země NATO, tak i EU. V případě členských zemí obou organizací pak existovala i možnost vložit pouze jeden příspěvek, který byl následně zpracován podle unijních, respektive aliančních dispozic. Bohužel, zamýšlená aplikace, která by realizovala analýzu a vyhodnocení úrovně schopností národních příspěvků ve vztahu k požadavkům, se dále nevytvářela a nestala se tak součástí tohoto společného systému. Princip jednotného dotazníku obranného plánování pro vkládání národních příspěvků členských zemí NATO a EU je však využíván do současné doby. Avšak další fáze procesu plánování schopností, tzn. analýza a vyhodnocení celého souhrnu národních příspěvků, identifikace nedostatků v požadovaných schopnostech a řešení způsobu, jak identifikované nedostatky odstranit, je už realizována oběma organizacemi odděleně.

4. PROCES OBRANNÉHO PLÁNOVÁNÍ NATO

Obranné plánování v NATO (*NATO Defence Planning Process - NDPP*) zahrnuje v současné době 14 plánovacích domén:²² plánování sil, jaderné plánování, standardizace a interoperabilita, velení řízení a spojení, zpravodajská činnost, řízení letového provozu, civilní krizové plánování, vojenské zdravotnictví, protivzdušná obrana, řízení zdrojů, logistické zabezpečení, obranný vývoj a výzkum, vyzbrojování a kybernetická obrana. NATO má vzhledem ke svému předurčení, tzn. zajištění společné obrany členských zemí, vybudován systém obranného plánování zajišťující dostupnost požadovaných schopností pro naplnění svého hlavního úkolu tj. zajištění kolektivní obrany svých členských zemí. Jedním z hlavních úkolů NDPP je obsahově harmonizovat a časově synchronizovat alianční i národní plánovací procesy s cílem dosáhnout takové úrovně schopností, které umožní Alianci naplnit její politicko-vojenské ambice. K tomuto má Aliance zavedený cyklický systém obranného plánování, řešící dostupnost předem definovaných schopností podle požadavků vyplývajících ze scénářů případného vývoje možných hrozeb.

Soubor současných a plánovaných schopností členských zemí je periodicky porovnáván s požadavky na schopnosti, jež vyplývají z uvedených scénářů a na řešení zjištěných nedostatků se podílejí všechny členské země. Samotný proces obranného plánování NATO je navržen jako cyklus pěti na sebe navazujících kroků:²³

1. Zadání politické směrnice (*Establish Political Guidance*)
2. Stanovení požadavků na schopnosti (*Determine Requirements*)
3. Rozdělení požadavků mezi členské státy a jejich přidělení v podobě cílů obranného plánování (*Apportion Requirements and Set Targets*)
4. Implementace cílů (*Facilitate Implementation*)
5. Vyhodnocení stavu schopností (*Review Results*)

Podle současného nastavení se jednotlivé cykly opakují ve čtyřleté periodě, přičemž kroky 1, 2, 3 a 4 (*Establish Political Guidance, Determine Requirements, Apportion Requirements and Set Targets, Facilitate Implementation*) mají 4letou periodou a krok 5 (*Review Results*) se opakuje každé dva roky. Nicméně navzdory zavedení plánovacího procesu a snaze o jeho permanentní zdokonalování se Aliance dlouhodobě potýká se dvěma hlavními výtky ze strany členských zemí vůči NDPP:²⁴

- a) *nedostatečný vliv obranného plánování NATO na individuální národní plány k rozvoji schopností,*
- b) *omezená míra transparentnosti, srozumitelnosti a v důsledku toho také věrohodnosti požadavků, které NDPP vůči jednotlivým státům generuje. Otázka věrohodnosti výstupů NDPP pro národní plánování souvisí zejména s metodou, jak jsou*

²² NATO (ed.). *The NATO Defence Planning Process*. NATO Secretary General, PO(2016)0655 (INV). Brussels, Belgium, 2016. s.1-4.

²³ Item, s.1-7.

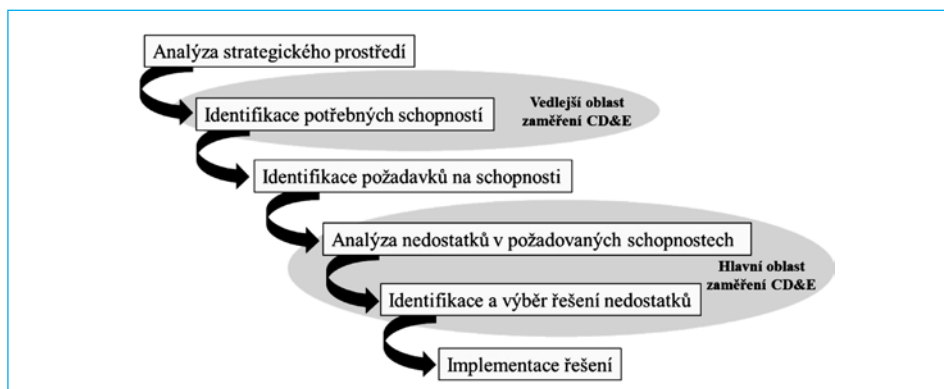
²⁴ STEJSKAL, J. *Obranné plánování NATO (neustále) v tranzici*. Vojenské rozhledy. Praha: MO ČR, 2013/4, 22(4), s. 76. Dostupné také z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie/obranne-planovani-nato-neustale-v-tranzici?highlight=WyJqYW4iLCJzdGVqc2thbCIsImphbiBzdGVqc2thbCJd>

požadavky na celkové schopnosti Aliance stanoveny. Jedná se náplň druhého kroku, jejímž výsledkem je definování minimálních požadavků na schopnosti – NATO Minimum Capability Requirements, (MCR). Obecně se má za to, že tento proces je příliš detailní, proto i příliš složitý a pracovně velmi náročný, trvá zhruba dva roky. Vzhledem k tomu státy stále nemají reálnou možnost plně obsáhnout vazbu mezi všemi plánovacími předpoklady a výstupy v podobě cílů, které jsou jim adresovány.“

Avšak Aliance přece jen přispěla k zlepšení míry transparentnosti přípravy cílů výstavby schopností zorganizováním dvou pracovních seminářů, které řídila ACT SEE (*Allied Command Transformation Staff Element Europe*) v Belgickém Monsu. Byly to *Comparison Workshop* v dubnu 2016 a *Apportionment Workshop* v červnu 2016. Na těchto seminářích zástupci ACT vysvětlili a projednali s členskými zeměmi postup přípravy tzv. minimálních vojenských požadavků, stanovení cílů *Capability Targets 2017* a jejich rozdělení mezi jednotlivé země. Podobné semináře se konaly již v několika minulých plánovacích cyklech, ale tentokrát byl důraz položen zejména na zlepšení transparentnosti jejich výstupů.

4.1 Přístup NATO k plánování schopností a hodnocení jejich úrovně

V reakci na potřebu zlepšit vzájemnou interakci mezi NDPP a národními procesy obranného plánování byla koncipována iniciativa *Concept Development and Experimentation (CD&E)*. Vstup CD&E do procesu plánování schopností v NATO a jeho hlavní i vedlejší zaměření jsou znázorněny na obrázku č. 1. Podstata iniciativy, strukturální členění i popis celého mechanismu CD&E je uveden v dokumentu *Concept Development and Experimentation Handbook*.²⁵

Obrázek č. 1: Vstup oblasti CD&E do procesu plánování schopností

Zdroj: upraveno dle dokumentu *Concept Development and Experimentation Handbook*

²⁵ NATO Allied Command Transformation (ed.). *Concept Development and Experimentation Handbook*. HQ SACT, Capability Engineering and Innovation. Norfolk, Virginia, USA, 2013.

Realizace CD&E je složena ze dvou fází – tvorba koncepcí a experimentování. Fáze tvorby koncepcí spočívá v řešení identifikovaných nedostatků ve schopnostech, které mají pro Alianci prioritní důležitost. Fáze experimentování je pak zaměřena na testování a ověřování zjištěných řešení některou ze zvolených forem, např. modelovou simulací, experimentálním cvičením, zpracováním případové studie. Proces, na základě kterého by mělo dojít k řešení a vyřešení identifikovaného nedostatku ve schopnostech, je založen především na mnohonárodním přístupu a spolupráci členských zemí pod vedením ACT. Z tohoto důvodu má popis procesu, jenž je uveden ve zmiňovaném dokumentu, i značně obecný charakter a tím pádem nemůže vystihnout národní specifika.

Z důvodu rostoucí potřeby vydefinovat závazná kritéria pro hodnocení stavu schopností u národních příspěvků do sil rychlé reakce, přistoupila Aliance počátkem roku 2011 k tvorbě soustavy měřitelných ukazatelů. Podle těchto ukazatelů měly být hodnoceny výstupy z národního procesu obranného plánování, respektive síly a prostředky deklarované členskými zeměmi v dotazníku obranného plánování NATO. Soustava měřitelných ukazatelů byla výsledkem studie a návrhu metodiky *Motivating Improved Contributions to the Alliance: Defence Measurements*,²⁶ kterou vytvářela, z pověření vrchního velitele pro transformaci Aliance (*Supreme Allied Commander Transformation – SACT*), alianční instituce *Joint Analysis and Lessons Learned Center (JALLC)*.

Původní záměr byl, aby soustava ukazatelů jasně a zřetelně dokumentovala stav požadovaných schopností deklarovaných členskými zeměmi Aliance k naplnění daných politicko-vojenských ambicí. Ve finální podobě čítala soustava celkem 13 měřitelných ukazatelů (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1: Soustava měřitelných ukazatelů pro hodnocení schopností

P. č.	Anglický název ukazatele	Interpretace názvu ukazatelů v češtině
1.	% GDP on Defence	Procento HDP na obranu
2.	% Defence Expenditure on Major Equipment	Procento výdajů z rozpočtu na obranu k pořízení hlavního zbraňového vybavení
3.	% Defence Expenditure on R&D	Procento výdajů z rozpočtu na obranu určených na výzkum a vývoj
4.	% Land Forces at High Readiness	Procento pozemních sil vyčleněných do sil rychlé reakce
5.	% Airframes at High Readiness	Procento vzdušných sil vyčleněných do sil rychlé reakce
6.	% Vessels at High Readiness	Procento námořních sil vyčleněných do sil rychlé reakce
7.	% Land Forces Sustainable	Procento udržitelných pozemních sil (v souladu se stanovenými standardy)
8.	% Airframes Sustainable	Procento udržitelných vzdušných sil (v souladu se stanovenými standardy)
9.	% Vessels Sustainable	Procento udržitelných námořních sil (v souladu se stanovenými standardy)
10.	% Progress on National Targets	Procento vývoj v řešení národních cílů výstavby sil
11.	% NATO Command Structure Fulfilment	Procento národního personálu ve velitelských strukturách NATO
12.	% Immediate Response Force Fulfilment	Procento sil a prostředků v silách okamžité reakce NATO
13.	% Personnel Deployed on International Operations	Procento personálu, který je nasaditelný v operacích pod vedením NATO

²⁶ JALLC (ed.). *Motivating Improved Contributions to the Alliance: Defence Measurements - Final Report*. Joint Analysis and Lessons Learned Centre, JALLC/CG/11/168. Lisbon, Portugal, 2011.

Měřitelné ukazatele, specifikované v dokumentu *Defence Measurements: A Composite Metrics Approach*,²⁷ měly zohledňovat priority v odstraňování identifikovaných nedostatků v požadovaných schopnostech. Zároveň měly být výsledky aplikace měřitelných ukazatelů podporou rozhodovacího procesu na politicko-vojenské strategické úrovni a rovněž měly pomoci členským zemím utvářet národní příspěvek z hlediska kvality a kvantity v duchu stanovených priorit. Uvedené měřitelné ukazatele byly dále zkombinovány do 6 složených měřitelných ukazatelů (Composite Metrics), jak je uvedeno v tabulce č. 2. Složené měřitelné ukazatele ve své podstatě prezentovaly výslednici prostého poměru mezi celkovým objemem jednotek a jednotkami vyčleněnými do příslušné kategorie (např. síly rychlé reakce v poměru k celkovému stavu pozemních sil). Pro ilustraci jsou uvedeny vzorce aplikované pro výpočet ukazatele sil rychlé reakce (obrázek č. 2) a vzorec pro výpočet ukazatele udržitelnosti jednotek (obrázek č. 3).

Tabulka č. 2: Přehled složených měřitelných ukazatel

P. č.	Anglický název složeného ukazatele	Český název složeného ukazatele
1.	Progress on National Targets Indicator	Ukazatel naplňování cílů výstavby sil
2.	Interoperability Indicator	Ukazatel úrovně interoperability
3.	Contributions to NATO Structures Indicator	Ukazatel naplňování příspěvků do NATO
4.	Sustainability Indicator	Ukazatel úrovně udržitelnosti
5.	Deployment Indicator	Ukazatel poměru nasaditelných sil a prostředků
6.	High Readiness Indicator	Ukazatel poměru sil a prostředků vyčleněných do sil rychlé reakce

$$\frac{\text{jednotky rychlé reakce pozemních sil}}{\text{celkový počet jednotek pozemních sil}} + \frac{\text{jednotky rychlé reakce vzdušných sil}}{\text{celkový počet jednotek vzdušných sil}} + \frac{\text{jednotky rychlé reakce námořních sil}}{\text{celkový počet jednotek námořních sil}}$$

3

Obrázek č. 2: Vzorec pro výpočet ukazatele sil a prostředků vyčleněných do sil rychlé reakce
Zdroj: upraveno dle *Defence Measurements: A Composite Metrics Approach*, s. B-2

$$\frac{\text{udržitelné jednotky pozemních sil}}{\text{celkový počet jednotek pozemních sil}} + \frac{\text{udržitelné jednotky vzdušných sil}}{\text{celkový počet jednotek vzdušných sil}} + \frac{\text{udržitelné jednotky námořních sil}}{\text{celkový počet jednotek námořních sil}}$$

3

Obrázek č. 3: Vzorec pro výpočet ukazatele udržitelnosti jednotek

Zdroj: upraveno dle *Defence Measurements: A Composite Metrics Approach*, s. B-4

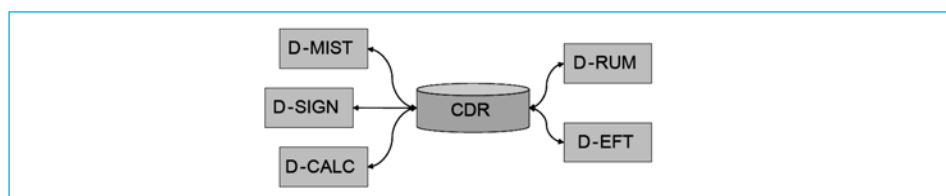
²⁷ JALLC (ed.). *Defence Measurements: A Composite Metrics Approach*. Joint Analysis and Lessons Learned Centre, JALLC/CG/11/218. Lisbon, Portugal, 2011.

Ačkoliv ambicí navržené metodiky bylo realizovat hodnocení stavu dosažených schopností jak z hlediska kvantitativního, tak i z hlediska kvalitativního, nebylo druhé hledisko adekvátním způsobem akcentováno. Jednotlivé měřitelné ukazatele i složené ukazatele bylo možné využít pouze ke kvantifikaci stavu schopností v dané kategorii. Pro určení v jakém stavu se nachází kupříkladu jednotky pozemních sil, zařazené do sil rychlé reakce, či do jaké míry je zabezpečena jejich udržitelnost, nebylo možné navrženou metodikou vyhodnotit.

4.2 Alianční nástroj pro plánování schopností J-DARTS

Nejvýznamnějším vyústěním aliančních snah o podporu obranného plánování a především o podporu plánování schopností, bylo zavedení systémového nástroje (*J-DARTS – Joint Defence Planning Analysis and Requirements Tool Set*),²⁸ který vyvinula agentura NCI Agency (bývalá *NC3A – NATO Consultation, Command and Control Agency*). Tvorba tohoto nástroje započala v roce 2001 a jeho vývoj ve formě úprav v souladu s aktuálními technickými a softwarovými požadavky pokračuje prakticky do dnešní doby. Jeho původní určení bylo právě k realizaci průběžného hodnocení stavu dosažených schopností v rámci celého 4letého cyklu obranného plánování NATO (*NATO Defence Requirements Review*). Avšak teprve v posledních letech se zintenzivnila práce na aplikaci, která by kromě kvantitativních ukazatelů schopností objektivně vyhodnotila i kvalitu dosažených schopností. J-DARTS tvoří soubor následujících automatizovaných softwarových aplikací:²⁹

- *Defence Planning Mission Study Tool (D-MIST)*
- *Defence Planning Scenario Information and Geographical Analysis Tool (D-SIGN)* –
- *Defence Planning Capability Assignment Logic Calculator (D-CALC)*
- *Defence Planning Requirements and Unit Matching Tool (D-RUM)*
- *Defence Planning Extended Fulfilment Tool (D-EFT)*

Obrázek č. 4: Schéma propojení aplikací J-DARTS³⁰

²⁸ GLARUM, S., A-C. HENNUM. RTO-MP-SAS-081 – *Analytical Support to Defence Transformation: J-DARTS – An End-to-End Defence Planning Tool Set*. Paris, France: NATO Science and Technology Organization, 2010, 404 s. ISBN 978-92-837-0116-3. Dostupné také z: <http://www.cso.nato.int/abstracts.aspx?pg=2&RestrictPanel=6&SearchString=&RestrictRDP=0&Authors=>

²⁹ Item, s. 13-2

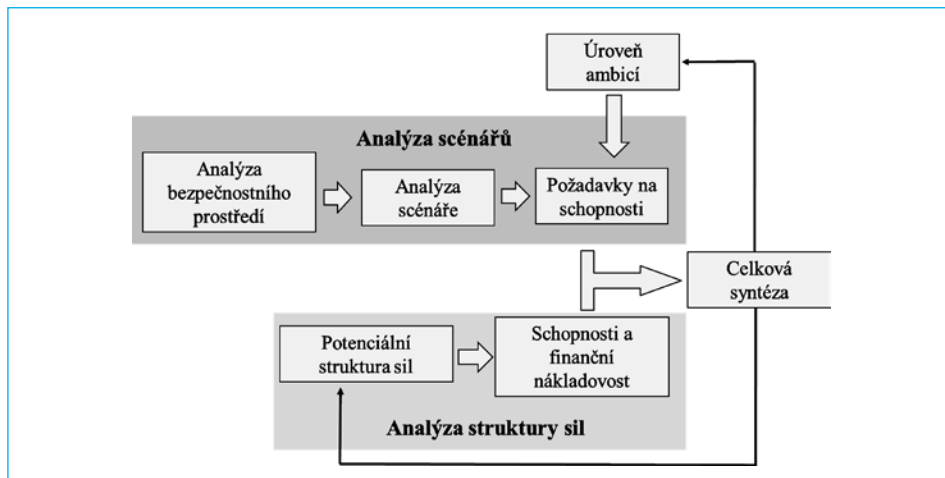
³⁰ Item, s. 13-2

Jednotlivé aplikace jsou napojeny na centrální databázi (*Central Data Repository – CDR*), prostřednictvím níž spolu komunikují a předávají si příslušné údaje k dalšímu zpracování (viz obrázek č. 4).

V kontextu principu, na základě něhož *J-DARTS* pracuje, je obsah činnosti jednotlivých aplikací následující:

- provedení analýzy bezpečnostního prostředí a politicko-vojenských ambicí, z níž je možné odvodit příslušné scénáře nasazení sil (*D-MIST*);
- sumarizace a utřídění všech identifikovaných schopností z jednotlivých scénářů (*D-SIGN, D-CALC*);
- agregace identifikovaných schopností k jednotkám stávající organizační struktury ozbrojených sil (*D-RUM*);
- vyhodnocení úrovně naplněnosti požadovaných schopností, respektive identifikace rozdílů mezi stávajícím a požadovaným stavem (*D-EFT*).

Jednotlivé softwarové aplikace podporují realizaci procesu plánování v linii, která je schematicky znázorněná na obrázku č. 5 a která vystihuje skutečnost, že plánování schopností je úzce spjato s existující organizační strukturou sil.

Obrázek č. 5: Obecné schéma procesu plánování schopností

Zdroj: upraveno dle *Analytical Support to Defence Transformation: J-DARTS - An End-to-End Defence Planning Tool Set*. s. 13-2

Základní princip celého systému spočívá ve vypracování scénářů, které vycházejí z analýzy bezpečnostního prostředí a které specifikují tzv. hlavní úkoly (*Key Tasks*). Tyto úkoly se dále dekomponují do soustavy dílčích úkolů a činností, na něž navazuje identifikace schopností, podle kterých má být ten či onen dílčí úkol naplněn. Logika identifikace požadovaných schopností je taková, že pro daný hlavní úkol může existovat několik variant řešení a tím i několik soustav dílčích úkolů/činností. Z toho vyplývá, že může existovat i několik variant požadavků na schopnosti. To, zda bude realizována ta či ona varianta řešení, je předmětem agregace požadovaných schopností k disponibilním jednotkám

v dané organizační struktuře a následného hodnocení, do jaké míry uvedené jednotky naplňují stanovené požadavky. Rozdíl mezi požadavky a skutečným stavem, respektive identifikované nedostatky, jsou pak klíčovým faktorem při rozhodování o variantním řešení.

5. POROVNÁNÍ J-DARTS A PROCESU SAEP

Dosavadní zkušenosti s *J-DARTS* i *SAEP*³¹ ukazují, že se v obou případech jedná o komplexní nástroje, které pokrývají potřeby při plánování schopností, a to jak v krátkodobém, tak i střednědobém a dlouhodobém horizontu. Jak alianční *J-DARTS*, tak i unijní *SAEP* je schopen sumarizovat a vyhodnotit předložené příspěvky všech členských zemí a takto vyhodnocené příspěvky porovnat s požadavky, za účelem identifikace rozdílů. V případě Aliance je navíc pozitivní ta skutečnost, že má *J-DARTS* automatizovanou softwarovou podporu, což umožnilo snížit míru subjektivity danou vlivem lidského faktoru na minimální úroveň. I když alianční *J-DARTS* a unijní proces *SAEP*, respektive proces tvorby katalogu schopností a jeho návaznost na proces *SAEP*, nejsou totožné, byly u nich identifikovány shodné fáze, jež jsou schematicky zaznamenány na obrázku č. 6.

Klíčovým závěrem analýzy aliančního a unijního procesu jsou pak výstupy těchto společných fází. Těmito výstupy jsou:

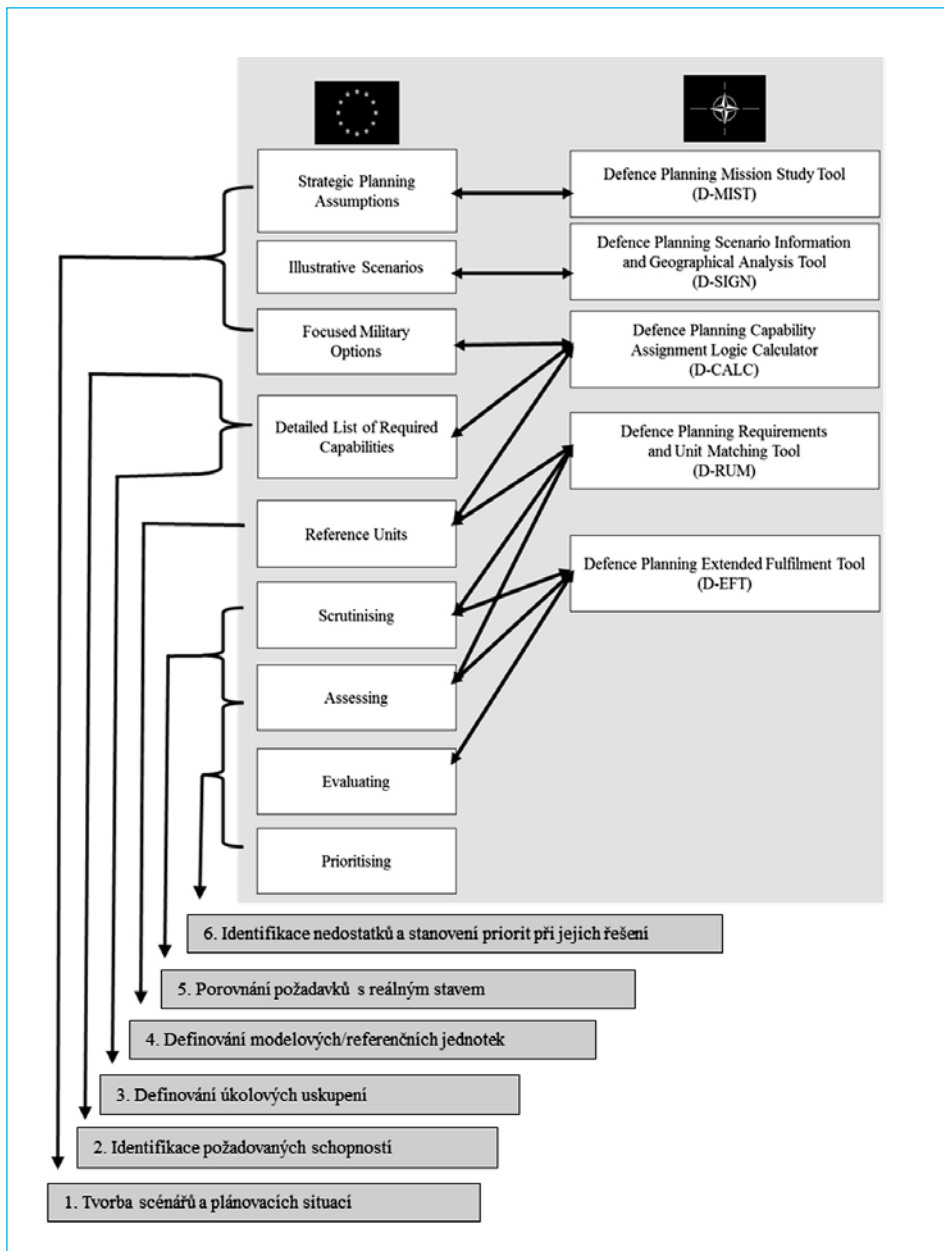
1. Tvorba scénářů a plánovacích situací
2. Identifikace požadovaných schopností
3. Definování úkolových uskupení
4. Definování modelových/referenčních jednotek
5. Porovnání požadavků s reálným stavem
6. Identifikace nedostatků a stanovení priorit při jejich řešení

Jak z obrázku č. 6 vyplývá, tyto fáze a jejich výstupy vytvářejí mezičlánek mezi plánovacími procesy NATO a EU. Rovněž však předznamenávají propojení s národními procesy obranného plánování, respektive předznamenávají platformu, na níž lze koncipovat relevantní národní příspěvky do společných sil obou organizací.

6. KONVERGENCE DEFINOVÁNÍ POŽADAVKŮ NA SCHOPNOSTI NATO A EU

Jedním z mnoha důvodů, proč není možné zcela sjednotit plánování schopností mezi Aliancí a Uníí, byla různá koncepte stanovení požadavků na schopnosti. Tento problém byl nejcitelnější pro plánovací orgány ozbrojených sil členských zemí obou organizací, které musely při vytváření svých národních příspěvků reflektovat odlišné požadavky

³¹ Pro potřeby srovnání aliančního a unijního přístupu byl proces *SAEP* rozšířen o fáze tvorby Katalogu požadavků EU (viz kapitola 2.1). Pro zjednodušení se však v dalším textu uvádí pouze pojem *SAEP*.

Obrázek č. 6: Identifikace společných výstupů z jednotlivých fází J-DARTS a SAEP

bez ohledu na to, že deklarovaly jeden soubor sil, jak pro NATO, tak i pro EU. Tato situace byla nejmarkantnější právě v letech 2006 až 2010, kdy několikrát došlo k souběhu plánovacího cyklu NATO s přípravou národních příspěvků do EU.

V roce 2008 hodlala EU aplikovat mechanismus vyhodnocení schopností a stanovení jejich úrovně oproti daným požadavkům (*Methodology for Measuring Progress and Reviewing Priorities*).³² Tyto požadavky, jejich struktura i samotná terminologie však byly rozdílné oproti požadavkům NATO, což vyvolalo řadu problémů a nedorozumění mezi národními plánovacími orgány a vojenskými plánovacími složkami EU. Výsledky analýzy přístupů vybraných členských zemí NATO i EU ukázaly, že většina zemí reflektovala při tvorbě svých příspěvků spíše alianční požadavky na schopnosti, než požadavky unijní. Výsledkem tak bylo, že síly a prostředky deklarované v národním příspěvku s použitím alianční terminologie a struktury, tak mnohokrát nenaplnovaly požadavky definované EU a celkový soubor sil a prostředků vykazoval řadu nedostatků. Do roku 2011 používala Aliance soustavu kódů a formulování schopností (*NATO Capability Codes and Capability Statements*), které byly uvedeny v dokumentu *Defence Planning Capability Survey 2010*.³³ Tato soustava schopností byla primárně členěna podle jednotlivých druhů vojsk a služeb (pozemní síly, vzdušné síly, námořnictvo, vojenská policie, bojové a logistické zabezpečení).

Naproti tomu Unie od roku 2005 používala soustavu požadavků na schopnosti, které byly specifikovány v katalogu požadavků (*Requirements Catalogue 2005*), kde jednotlivé schopnosti byly členěny do oblastí (*Capability Areas*), které však neodpovídaly jednotlivým druhům vojsk a služeb, tak jak tomu bylo v případě Aliance. Strukturální členění schopností i samotné formulování požadavků na schopnosti bylo u Aliance a Unie naprosto odlišné. Rozdílná terminologie a především rozdílná struktura požadovaných schopností zřetelně vyplývá právě z dokumentu *Defence Planning Capability Survey 2010*.

Tento dokument obsahuje v příloze 1 (*Supplement 1*) rozdělené kvalitativní a kvantitativní požadavky na schopnosti NATO (*NATO Capability Codes and Statements*). Vedle tohoto jsou v příloze 2 (*Supplement 2*) vyspecifikované a podle oblastí strukturálně členěné požadavky na schopnosti pro EU (*EU Capability Codes*). A právě tyto dvě části, respektive přílohy, názorně dokumentují terminologickou i obsahovou nejednotnost požadavků na schopnosti NATO a EU.

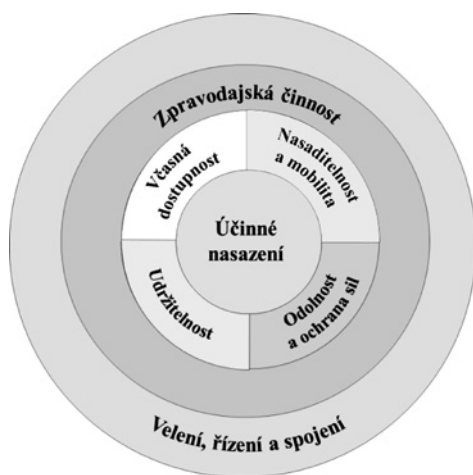
V období od druhé poloviny roku 2009 do konce roku 2010 probíhaly intenzivní konzultace mezi odbornými plánovacími orgány NATO a EU, s účastí expertů z členských zemí obou organizací, jež měly vést ke sladění aliančního a unijního plánovacího procesu. Tyto konzultace iniciovalo Německo, které, podobně jako řada dalších zemí uplatňujících princip jednotného souboru sil pro NATO i EU, chtělo eliminovat duplicitní specifikování schopností svých sil a prostředků v národním příspěvku. Zámysl na sjednocení přístupů k plánování se ve své podstatě orientoval na všechny fáze procesu, počínaje definováním požadavků na schopnosti, přes identifikaci nedostatků v požadovaných schopnostech, jejich vyhodnocení a v konečné fázi i na jejich odstraňování na základě předem stanovených priorit.

³² EUMC (ed.). *Methodology for Measuring Progress and Reviewing Priorities*. Secretariat of the Council, 16531/08. Brussels, Belgium, 2008.

³³ NATO (ed.). *Defence Planning Capability Survey 2010*. AC/281-N(2010)0014-FINAL (EWG(R)). Brussels, Belgium, 2010.

V této době však obě organizace pracovaly separátně na nastavení vlastního mechanismu, na základě kterého by bylo možné provést objektivní identifikaci a vyhodnocení nedostatků v požadovaných schopnostech. Tento mechanismus měl do značné míry zvýšit objektivnost prioritizace při řešení zjištěných nedostatků, které zásadním způsobem ohrožují vedení operací krizového řízení. Rozdílnost v politicko-vojenských ambicích se však promítla i do přístupu NATO a EU ke stanovení těchto priorit, což se ve svém důsledku logicky projevilo jako hlavní překážka při nastavení úzkého provázání obou plánovacích procesů. Přes diferenciaci přístupů k procesu obranného plánování a k plánování schopností v NATO a v EU, však měla snaha o harmonizaci a synchronizaci obou procesů pozitivní vyústění. Tím se stalo sjednocení terminologie požadavků na schopnosti a strukturální členění oblastí schopností na základě dokumentu *Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements*, na němž se podíleli odborníci z NATO i EU a který vydalo Vrchní velitelství aliančních sil v Evropě (*SHAPE*) v říjnu 2011.³⁴ Tento dokument představuje ucelený soubor požadavků, které jsou jednotně uplatňovány, jak ze strany Aliance, tak i Unie, v procesu obranného plánování i při plánování vojenských operací.

V srpnu 2015 byl vydán další alianční dokument, stanovující hierarchickou strukturu oblastí schopností - *Capability Hierarchy*.³⁵ Oba dokumenty, jak *Capability Codes and Capability Statements*, tak i *Capability Hierarchy*, zavádějí v oblasti plánování schopností NATO i EU jednotnou terminologii a společnou hierarchii oblastí schopností. Jak je uvedeno na obrázku č. 7, hierarchické členění oblastí schopností klade důraz na oblast vedení, řízení a spojení (*C3*) spolu se zpravodajskou činností (*Inform*), které vytváří celkový rámec pro včasnou dostupnost (*Prepare*), nasaditelnost a mobilitu (*Project*), ochranu sil (*Protect*) a udržitelnost (*Sustain*). Oblast schopností účinného nasazení (*Engage*) je pak těžištěm všech souvisejících aktivit.

Obrázek č. 7: Hierarchický rámec oblastí schopností

Zdroj: upraveno dle *Bi-SC Capability Hierarchy*, s. 6

³⁴ SHAPE/ACT(ed.). *Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements*. SHAPE/CPCCAMFCR/JM/281143. Mons, Belgium, 2011.

³⁵ SHAPE/ACT (ed.). *Bi-SC Capability Hierarchy*. SH/PLANS/JCAP/FCP/15-310118. Mons, Belgium, 2015.

ZÁVĚRY ANALÝZY A IMPLIKACE PRO NÁRODNÍ PLÁNOVÁNÍ

Hlavními výstupy z komparativní analýzy přístupů k obrannému plánování v prostředí NATO a EU jsou:

1. výsledky porovnání funkcionality nástrojů určených k plánování schopností, tedy aliančního *J-DARTS* s unijním procesem *SAEP*, kdy byly identifikovány totožné výstupy z jednotlivých fází,
2. vytvoření jednotné soustavy požadavků na schopnosti a vytvoření jednotné hierarchické struktury oblastí schopností.

Z obecného pohledu lze konstatovat, že výsledky komparativní analýzy vedou k závěru, podle kterého se obrané plánování a tím i plánování schopností v NATO i v EU, odvíjí od dvou základních problémů, které jsou komplementárně propojeny:

- NATO a EU nemůžou zavést totožný model plánování, vzhledem ke svým specifickým politicko-vojenským ambicím;
- 22 evropských zemí, které tvoří současně členskou základnu jak NATO, tak i EU, nemůže vytvářet své národní příspěvky pro obě organizace na základě dvou rozličných plánovacích procesů.

Vzhledem k aktuálnímu vývoji bezpečnostní situace ve světě a vzhledem k přístupu obou organizací k řešení krizových situací, se jeví jako reálné určité sblížení plánovacích procesů, nikoli však jejich úplná unifikace. Jak proces obranného plánování NATO, tak i EU jsou nastaveny k tomu, aby primárně umožňovaly plánovacím složkám Aliance či Unie dosáhnout požadovaného výstupu, tzn. naplnění stanovených politicko-vojenských ambic. Aplikace procesů, včetně jejich průběžné optimalizace, není vedena interní snahou adaptovat alianční anebo unijní proces vůči zavedeným procesům národním. Ostatně vzhledem k široké rozličnosti národních plánovacích procesů to ani není reálné. Platí však, že národní příspěvky v podobě deklarovaných sil a prostředků, jakožto výstup z národního procesu plánování, jsou klíčovým vstupem do plánovacích procesů NATO a EU, a tím pádem jsou i klíčovým faktorem pro naplnění stanovených ambicí.

Národní plánovací proces, tedy i proces aplikovaný v podmínkách České republiky, tak musí respektovat požadavky na schopnosti Aliance i Unie a deklarovaný národní příspěvek musí obsahovat informace o parametrech sil a prostředků dle stanovené nomenklatury, která má v současné době jednotnou podobu pro jak NATO, tak i pro EU. Z tohoto důvodu je zavedení jednotné terminologie a vytvoření jednotné soustavy požadavků na schopnosti, včetně vytvoření jednotné struktury oblastí schopností a stanovení jejich hierarchické struktury, pozitivním posunem při podpoře vzájemné interakce národních procesů plánování s procesy Aliance a Unie. V souladu se zadáním projektu STRATAL budou výsledky komparativní analýzy základním východiskem pro vedení dalšího výzkumu s cílem koncipovat návrh procesu plánování schopností v podmínkách ozbrojených sil České republiky.

Autor: *Plk. gšt. Ing. Zdeněk Petráš, Ph.D., nar. 1964, VVŠ PV Vyškov, 2007–2008 studoval na Université Pantheon-Assas Paris a absolvoval kurz generálního štábu na francouzské vojenské škole (Collège Interarmée de Défense). Do r. 1996 na funkcích logistického zabezpečení u protiletadlové raketové brigády Brno. 1997–2003 pracoval na sekci logistiky GŠ, kde řešil proces standardizace pohonných hmot, 2003–2006 a poté i v průběhu předsednictví České republiky v EU působil v pracovní skupině vojenského výboru EU pro rozvoj vojenských schopností. Do října 2012 působil u sekce plánování sil MO, kde řešil problematiku procesu obranného plánování a plánování schopností. Od listopadu 2012 zastává funkci vedoucího vědeckého pracovníka Centra bezpečnostních a vojenskostrategických studií UO Brno. V současnosti se podílí na práci agentury NATO pro vědu a technologie (STO - NATO Science and Technology Organisation), kde je vedoucím projektového týmu.*

Jak citovat: PETRÁŠ, Zdeněk. Analýza přístupu NATO a EU k procesu plánování schopností. *Vojenské rozhledy*. 2017, 26 (1), 3-21.
DOI: 10.3849/2336-2995.26.2017.01.003-021. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz